

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐

บทบัญญัติเกี่ยวกับหน่วยราชการ
ข้าราชการ และพนักงานของรัฐ

รวบรวมโดย

คณิน บุญสุวรรณ

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

321
40
14
4

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961131064

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๔๐

บทบัญญัติเกี่ยวกับหน่วยราชการ

ข้าราชการ และพนักงานของรัฐ

รวบรวมโดย

คณิน บุญสุวรรณ

**บทบัญญัติเกี่ยวกับหน่วยราชการ
ข้าราชการ และพนักงานของรัฐ**

สารบัญ

หน้า

บทบัญญัติเกี่ยวกับหน่วยราชการ ข้าราชการ และพนักงานของรัฐ

๑. เสรีภาพของสื่อมวลชนที่เป็น
ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ
ตามมาตรา ๔๑..... ๑
๒. สิทธิและเสรีภาพของข้าราชการ
ทหาร ตำรวจ หรือพนักงานของรัฐ
ตามมาตรา ๖๔..... ๒
๓. หน้าที่ของข้าราชการหรือพนักงาน
ของรัฐ ตามมาตรา ๗๐..... ๒
๔. การห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ก้าวกายหรือแทรกแซงการบรรจุแต่งตั้ง
โยกย้าย ข้าราชการ หรือพนักงานของรัฐ
ตามมาตรา ๑๑๑..... ๓

๕. การห้ามสมาชิกวุฒิสภาก้าวก้าว
หรือแทรกแซงการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย
ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ
ตามมาตรา ๑๒๘ ..... ๕
๖. การกำหนดให้ข้าราชการหรือ
พนักงานของรัฐ ต้องปฏิบัติตาม
คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ตามมาตรา ๑๔๖ ..... ๕
๗. การแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายทหาร
และฝ่ายพลเรือนระดับสูง
ตามมาตรา ๒๒๗ ..... ๕
๘. การห้ามข้าราชการประจำดำรงตำแหน่ง
ข้าราชการการเมือง ตามมาตรา ๒๒๘..... ๕
๙. การจัดตั้งกระทรวง ทบวง
กรมขึ้นใหม่ ตามมาตรา ๒๓๐ ..... ๕

บทบัญญัติเกี่ยวกับหน่วยราชการ ข้าราชการ และ
พนักงานของรัฐ

---

๑. เสรีภาพของสื่อมวลชนที่เป็นข้าราชการหรือ
พนักงานของรัฐ ตามมาตรา ๔๑

“มาตรา ๔๑ พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่
ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุ
โทรทัศน์ ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความ
คิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภาย
ใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ
หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่ง
การประกอบวิชาชีพ

ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วย
ราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ในกิจการวิทยุ
กระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับ
พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนตามวรรคหนึ่ง”

๒. สิทธิและเสรีภาพของข้าราชการ ทหาร ตำรวจ หรือพนักงานของรัฐ ตามมาตรา ๖๔

“มาตรา ๖๔ บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ”

๓. หน้าที่ของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ ตามมาตรา ๗๐

“มาตรา ๗๐ บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน

ในการปฏิบัติหน้าที่และในการปฏิบัติการณ์ที่
เกี่ยวข้องกับประชาชนบุคคลตามวรรคหนึ่งต้องวางตน
เป็นกลางทางการเมือง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งละเลยหรือไม่
ปฏิบัติให้เป็นไปตามหน้าที่ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง
บุคคลผู้มีส่วนได้เสียย่อมมีสิทธิขอให้บุคคลตามวรรค
หนึ่งหรือผู้บังคับบัญชาของบุคคลดังกล่าวชี้แจงแสดง
เหตุผลและขอให้ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติใน
วรรคหนึ่งหรือวรรคสองได้”

๔. การห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก้าวกายหรือ
แทรกแซงการบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย ข้าราชการ
หรือพนักงานของรัฐ ตามมาตรา ๑๑๑

“มาตรา ๑๑๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่
ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เข้าไปก้าวกายหรือแทรกแซงการบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน
เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการซึ่งมี
ตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง
พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ

หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง”

๕. การห้ามสมาชิกวุฒิสภาก้าวกายหรือแทรกแซง การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย ข้าราชการหรือพนักงาน ของรัฐ ตามมาตรา ๑๒๘

“มาตรา ๑๒๘ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑๐ และมาตรา ๑๑๑ มาใช้บังคับกับการกระทำอันต้องห้าม ของสมาชิกวุฒิสภาด้วย โดยอนุโลม”

๖. การกำหนดให้ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔๖

“มาตรา ๑๔๖ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สั่ง การตามมาตรา ๑๔๕”

๗. การแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายท

พลเรือนระดับสูง ตามมาตรา ๒๒๗

“มาตรา ๒๒๗ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่า และทรงให้พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่กรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย”

๘. การห้ามข้าราชการประจำดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง ตามมาตรา ๒๒๘

“มาตรา ๒๒๘ ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง จะเป็นข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นมิได้”

๙. การจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรมขึ้นใหม่ ตามมาตรา ๒๓๐

“มาตรา ๒๓๐ การจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรมขึ้นใหม่ โดยมีการกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของ

ข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ
การรวมหรือการโอนกระทรวง ทบวง กรม ที่มีผล
เป็นการจัดตั้งเป็นกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ หรือการ
รวมหรือการโอนกระทรวง ทบวง กรม ที่มีได้มีการจัดตั้ง
เป็นกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ ทั้งนี้ โดยไม่มีการ
กำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่ม
ขึ้น หรือการยุบกระทรวง ทบวง กรม ให้ตราเป็นพระราช
กฤษฎีกา

ภายในสามปีนับแต่วันที่มีการรวมหรือการ
โอนกระทรวง ทบวง กรม ตามวรรคสอง จะกำหนด
ตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้นใน
กระทรวง ทบวง กรม ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ หรือในกระทรวง
ทบวง กรม ที่ถูกรวมหรือโอนไป มิได้

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสอง ให้ระบุอำนาจ
หน้าที่ของกระทรวง ทบวงกรม ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ การโอน
อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งหน่วย
ราชการหรือเจ้าพนักงานที่มีอยู่เดิม การโอนข้าราชการ
และลูกจ้าง งบประมาณรายจ่าย รวมทั้งทรัพย์สินและ
หนี้สิน เอาไว้ด้วย

การดำเนินการตามวรรคสองกับกระทรวง ทบวง
กรม ที่มีพระราชบัญญัติจัดตั้งขึ้นแล้ว ให้ตราเป็นพระราช
กฤษฎีกา โดยให้ถือว่าพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นนั้น
มีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติ
หรือกฎหมายที่มีผลใช้บังคับได้ดังเช่นพระราชบัญญัติใน
ส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย”

ประวัติย่อ “นายคณิน บุญสุวรรณ”

๑. เป็นคนชลบุรี ได้รับการศึกษาเบื้องต้นและจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ ที่ชลบุรี
๒. จบม.ศ. ๕ ที่โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
๓. จบปริญญาตรี (เกียรตินิยมดี) จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๔. จบปริญญาโททางรัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัย HOUSTON สหรัฐอเมริกา
๕. ได้รับประกาศนียบัตรวิชา “การดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา” จากมหาวิทยาลัย TUFTS สหรัฐอเมริกา
๖. เคยรับราชการที่รัฐสภา และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
๗. เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร
๘. เคยเป็นผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อดท.)
๙. เคยเป็นอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ ป.ป.ป.
๑๐. เคยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง คณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎร
๑๑. เคยเป็นกรรมการ คพป. (คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย)
๑๒. เคยเป็นโฆษกและกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หลายสมัย
๑๓. เขียนหนังสือ ๑๕ เล่ม เช่น “จีนสามยุค” “การเมืองการปกครองของอังกฤษ” “ปทานุกรมศัพท์รัฐสภาไทย” “รัฐมนตรีเมืองไทย” “วิพากษ์กฎหมายเลือกตั้ง” “ผ่า อดท.” และ “๕๐ คำถามส.ส.ร.” เป็นต้น

หน้าที่และความรับผิดชอบในสภาร่างรัฐธรรมนูญ

- เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จังหวัดชลบุรี
- เป็นที่ปรึกษาประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ
- เป็นกรรมการประชาสัมพันธ์
- เป็นโฆษกคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
- เป็นรองประธานคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ

บ 7292 ฉ.4

KD คณิน บุญสุวรรณ.
32 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ค132ร พุทธศักราช 2540 (14) บทบัญญัติ-
2540 เกี่ยวกับหน่วยราชการ ข้าราชการ
ล.14 และพนักงานของรัฐ.

พิมพ์ที่ กองการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร